

USTAWA (projekt)

z dnia

o zmianie ustawy o wykonywaniu obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej przez obywateli

Art. 1. W Ustawie z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. z, poz.), wprowadza się następujące zmiany.

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

1. Kancelaria Sejmu prowadzi na stronie internetowej odnośnik do podstrony z tytułem „Projekty obywatelskie”, widoczny bezpośrednio po wejściu na stronę sejm.gov.pl. Podstrona zawiera wykaz aktualnych obywatelskich inicjatyw ustawodawczych oraz liczbę podpisów elektronicznych i aktualnym statusem legislacyjnym.
2. Po otrzymaniu postanowienia, o którym mowa w art. 6 ust. 4, lub postanowienia Sądu Najwyższego uwzględniającego skargę, pełnomocnik komitetu składa wniosek do Kancelarii Sejmu o zamieszczenie projektu ustawy na stronie internetowej. Kancelaria Sejmu w ciągu 7 dni od otrzymania wniosku nadaje projektowi sygnaturę zawierającą numer porządkowy i rok, a następnie publikuje projekt wraz z sygnaturą na stronie internetowej Sejmu. Opublikowany na stronie projekt nie może być zmieniany.

2) po art. 9 dodaje się art. 9a o brzmieniu:

1. Obywatel może udzielić poparcia projektowi ustawy drogą elektroniczną, poprzez wykorzystanie systemu EPUAP lub aplikacją mObywatel. Udzielonego poparcia nie może wycofać.
2. Procedurę udzielenia poparcia elektronicznego, o którym mowa w ust. 1, ustala, w drodze rozporządzenia Prezes Rady Ministrów po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej.
3. Informacja o ilości zebranych podpisów drogą elektroniczną pod projektem ustawy jest informacją publiczną, aktualizowaną codziennie, dostępną na stronie internetowej sejm.gov.pl.

3) art. 10 otrzymuje brzmienie:

1. Pełnomocnik komitetu składa do Marszałka Sejmu wniosek o procedowanie projektu ustawy z załączonym wykazem podpisów obywateli popierających projekt oraz informacją o ilości podpisów złożonych elektronicznie. We wniosku mogą być wskazane dodatkowe 2 osoby, które są uprawnione do jednorazowego zabrania głosu podczas czytania projektu w sejmie w limicie czasu przysługującym posłowi.
2. Wniosek wraz z załączonym wykazem podpisów obywateli popierających projekt nie może zostać wniesiony później niż 3 miesiące od daty postanowienia Marszałka Sejmu o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu lub postanowienia Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 7 ust. 1. 3.
3. Jeżeli projekt ustawy został wniesiony zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 2, art. 9 ust. 2 oraz art. 10 ust. 2, Marszałek Sejmu kieruje projekt ustawy do pierwszego czytania w Sejmie i zawiadamia o tym pełnomocnika komitetu.

4) w art. 13 zdanie pierwsze zmienia się „daty wniesienia projektu ustawy” na „daty złożenia wniosku o procedowanie projektu ustawy”

5) Skreśla się art. 8, art. 11, art. 16, art. 17, art. 20.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

UZASADNIENIE

Ustawa o wykonywaniu obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej przez obywateli została uchwalona w 1999 r., w zupełnie innych realiach funkcjonowania społeczeństwa. W dzisiejszych czasach udzielanie poparcia poprzez podanie pełni danych osobowych, w tym numeru PESEL, jest barierą znacznie utrudniającą wykonywanie obywatelskiej inicjatywy przez obywateli. Z drugiej strony, jest również drogą do nadużyć i bezprawnego wykorzystywania wrażliwych danych osobowych. Zebranie w ten sposób 100 tysięcy prawidłowych podpisów jest sprawą niebywale trudną, a historia pokazuje, że spełnienie wszystkich warunków przez obywateli nie daje gwarancji nawet co do przeprowadzenia rozstrzygającego głosowania nad projektem.

Wraz z rozpowszechnieniem technologii internetowej i rozwojem aplikacji dotyczących usług publicznych, udzielanie poparcia obywatelskiemu projektowi ustawy drogą elektroniczną powinno stać się standardem, tak jak zdalne, elektroniczne głosowania w sejmie czy samorządach terytorialnych. Wprowadzone regulacje dotyczące składania elektronicznego poparcia nie dotyczą podpisów koniecznych do utworzenia komitetu inicjatywy ustawodawczej (tu nadal będzie wymagane 1000 papierowych podpisów z pełnią danych osobowych).

Wykorzystanie aplikacji internetowych typu EPUAP i czy mObywatel nie tylko znosi barierę przekazywania wrażliwych danych osobowych, ale również automatyzuje ich weryfikację. Projekt zmian zakłada, iż procedura głosowania elektronicznego będzie uszczegółowiona w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów, po zaopiniowaniu przez Państwową Komisję Wyborczą.

Projekt zmian eliminuje obowiązek ogłaszania przez komitet faktu nabycia osobowości prawnej oraz miejsce udostępnienia projektu ustawy do publicznego wglądu, a w zamian za to przewiduje udostępnienie tych danych na oficjalnej stronie Sejmu.

Nadanie sygnatury obywatelskiej inicjatywie ma na celu odróżnienie obywatelskich inicjatyw, które mogą trwać w tym samym czasie i dotyczyć zmiany tej samej sprawy lub ustawy .

Projekt eliminuje zapisy ustawy dotyczące podwójnego składania projektu ustawy. Projektem obowiązującym jest ten, który został złożony przy zakładaniu komitetu. Po uzyskaniu wymaganej liczby podpisów pełnomocnik komitetu nie składa już ponownie projektu ustawy, a jedynie wniosek o procedowanie pierwotnego projektu. We wniosku pełnomocnik może wyznaczyć dodatkowo 2 osoby, które podczas czytania projektu ustawy mogą jednorazowo zabrać głos w czasie przewidzianym dla posłów (np. osoby z branży, naukowcy, samorządowcy, biznesmeni itp.).

Proponowane zmiany usuwają z ustawy zapisy dotyczące ogłaszania „kampanii promocyjnej” oraz finansowania komitetu. W dobie rozwoju mediów społecznościowych i łatwości obsługi programów graficznych służących do przeróbek i edycji, w zasadzie niemożliwa jest koordynacja kampanii promocyjnej przez komitet. Promowanie obywatelskiego projektu powinno się odbywać w ramach powszechnego prawa do wolności wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji zawartej w art. 54 Konstytucji RP oraz wolności prasy i innych środków społecznego przekazu zawartej w art. 14 Konstytucji RP, tak jak samorządowe inicjatywy uchwałodawcze.

Należy mieć na uwadze, że przeprowadzona skutecznie obywatelska inicjatywa ustawodawcza w żaden sposób nie jest zobowiązująca dla parlamentu i w zasadzie nie generuje wydatków publicznych (w przeciwieństwie do referendum), stąd nie ma co stawiać wygórowanych wymagań od pełnomocnika komitetu w postaci składania sprawozdania finansowego o dochodach i wydatkach pozyskanych „na cele inicjatywy ustawodawczej” (to jest niejasne określenie) i przechowywania dokumentów przez 12 miesięcy pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Ideą obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej jest wywołanie publicznej dyskusji i głosowania w parlamencie nad sprawą, której parlament zwykle nie chce podjąć z własnej inicjatywy. Jest to instrument demokracji bezpośredniej, zawartej w art. 4 Konstytucji RP.